

- Naumović, Slobodan. 1996. "Identity Creator in Identity Crisis: Reflections on the Politics of Serbian Ethnology". *Anthropological Journal of European Cultures* 8/2:39–128.
- Petrović, Ankica. 1990. "Women in the Music Creation Process in the Dinaric Cultural Zone of Yugoslavia". In *Music, Gender, and Culture*. M. Herndon and S. Ziegler, eds. Wilhelmshaven: Florian Noetzel Verlag, 71–85. [*Intercultural Music Studies* 1].
- Silverman, Carol. 2003. "The Gender of the Profession: Music, Dance, and Reputation among Balkan Muslim Rom Women". In *Music and Gender: Perspectives from the Mediterranean*. T. Magrini, ed. Chicago – London: The University of Chicago Press, 119–145.
- Sugarman, Jane C. 1997. *Engendering Song: Singing and Subjectivity at Prespa Albanian Weddings*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Sugarman, Jane. 2003. "Those 'Other Women': Dance and Femininity among Prespa Albanians". In *Music and Gender: Perspectives from the Mediterranean*. T. Magrini, ed. Chicago – London: The University of Chicago Press, 87–118.
- Van de Port, Mattijs. 1998. *Gypsies, Wars and Other Instances of the Wild: Civilisation and its Discontents in a Serbian Town*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Vasiljević, Miodrag. 1960. *Narodne melodije leskovačkog kraja*. Beograd: Naučno delo. [*Posebna izdanja Srpske akademije nauka CCCXXX; Muzikološki institut* 11].
- Vidić Rasmussen, Ljerka. 2002. *Newly Composed Folk Music of Yugoslavia*. New York – London: Routledge.
- Vuletić, Dean. 2008. "Generation Number One: Politics and Popular Music in Yugoslavia in the 1950s". *Nationalities Papers* 36/5:861–879.
- Ziegler, Susanne. 1990. "Gender-Specific Traditional Wedding Music in Southwestern Turkey". In *Music, Gender, and Culture*. M. Herndon and S. Ziegler, eds. Wilhelmshaven: Florian Noetzel Verlag, 85–100. [*Intercultural Music Studies* 1].

KAFANSKE PJEVAČICE: POPULARNA GLAZBA, ROD I SUBJEKTIVNOST U KULTURNOM PROSTORU SOCIJALISTIČKE JUGOSLAVIJE

SAŽETAK

U članku se razmatra fenomen *kafanskih* pjevačica u svjetlu službenih diskursa o popularnoj glazbi i rodu kasnih 1950-ih i 1960-ih godina u bivšoj Jugoslaviji te osvrće na promjene u njihovu (samo) predstavljanju uvjetovane tzv. politikom estradizacije. Uvođenje novih diskursa o glazbenoj profesiji i *kafanskim* izvođačima utjecalo je na to da profesionalna aktivnost *kafanskih* pjevačica postane važnim elementom njihove subjektivizacije, sadržane u višeglasnim i kontradiktornim percepcijama njihove društvene uloge. Analizirani narativi pjevačica svjedoče o dinamičkom odnosu rodnog identiteta, profesionalnog i društvenog okruženja te strategija u pregovaranju privatnih i javnih uloga. Njihove životne priče podastiru višeslojnu sliku dominantnih socijalističkih diskursa o rodu i popularnoj glazbi, pokazujući kako je "*kafansko* iskustvo" bilo važnim aspektom samo-percepcije i samo-predstavljanja pjevačica u širem kontekstu žena-zabavljačica. Naime, premda nisu izravno

zastupale rodnu ravnopravnost niti kritizirale postojeće rodne hijerarhije, njihova otvorena uporaba seksualnosti i koketiranje s različitim rodnim ulogama utjecali su na stvaranje nove predodžbe o pjevačicama u javnoj sferi. Autorica se odupire esencijaliziranju *kafanskih* pjevačica i naglašava da se njihove životne priče, karijere i reprezentacije u javnosti međusobno znatno razlikuju. Ipak, njihove osobne i profesionalne biografije oblikovane “*kafanskim* iskustvom” pokazuju zajedničke strategije u kreiranju specifične društvene uloge. *Kafanske* pjevačice tako upućuju na oprez u monolitnim interpretacijama partijarhalne dominacije i osvjetljavaju kompleksnost konstruiranja i izražavanja “ženske moći” u javnoj sferi.

Ključne riječi: *kafanske* pjevačice, popularna glazba, socijalistička kulturna politika, estradizacija, rodna politika